

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 63/03-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. apríla 2003 predbežne prerokoval sťažnosť S. Š., trvale bytom ČR, U. B., t. č. ÚVV Ž., zastúpeného advokátom JUDr. S. J., B., ktorou namietal porušenie základného práva podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky postupom a uznesením Okresného súdu v Žiline sp. zn. 3 T 224/02 z 21. novembra 2002 a postupom a uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 1 To 724/02 z 15. januára 2003, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť S. Š. o d m i e t a z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. februára 2003 doručená sťažnosť S. Š., trvale bytom ČR, U. B., t. č. ÚVV Ž. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. S. J., B., ktorou namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom a uznesením Okresného súdu v Žiline (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 3 T

224/02 z 21. novembra 2002 a postupom a uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 To 724/02 z 15. januára 2003.

Sťažovateľ je vo väzbe v Ústave na výkon väzby v Ž. z dôvodov podľa § 67 ods. 1 písm. a) a c) zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) (ide o cudzieho štátneho príslušníka s miestom trvalého bydliska v ČR, t. j. mimo územia Slovenskej republiky, a podľa uznesenia okresného súdu sp. zn. 5 Tp 59/02 z 2. mája 2002 a krajského súdu sp. zn. 1 Tpo 95/02 z 21. mája 2002 sa ako vodič na podobnej akcii v minulosti už zúčastnil a mohol by pokračovať v páchaní obdobnej trestnej činnosti).

Podľa názoru sťažovateľa krajský súd a okresný súd v konaní o žiadosti o prepustenie z väzby nesprávne posúdili trvanie dôvodov jeho väzby a držanie v nej podľa § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku. Je to nesprávna fikcia súdu, že sa ako český občan nemusí dostavovať na predvolania orgánov činných v trestnom konaní, zo spáchania trestného činu, za ktorý je stíhaný, sa necíti byť vinným, pričom nie je daná žiadna konkrétna skutočnosť nasvedčujúca tomu, že by ušiel alebo sa skrýval. Podľa sťažovateľa *„spáchanie obdobného trestného činu v minulosti, resp. úmysel ho spáchať nebolo sťažovateľovi v konaní preukázané. Preto tvrdenie súdu o tom, že sťažovateľ sa opäť ako vodič na podobnej akcii v minulosti zúčastnil, nie je podložené žiadnym dôkazom, resp. nie je preukázané inak“*.

Obsah základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy z hľadiska dôvodu väzby podľa § 67 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku ústavný súd podľa sťažovateľa musí posudzovať nielen podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku, prípadne aktuálnej vnútroštátnej judikatúry, ale aj s prihliadnutím na medzinárodné záväzky Slovenskej republiky vrátane záväzkov pri ochrane práva jedinca na slobodu a bezpečnosť.

Podľa názoru sťažovateľa jeho základné právo podľa čl. 17 ods. 5 ústavy nebolo v napadnutých uzneseniach rešpektované.

Na základe vyššie uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosti vydal uznesenie:

„Ústavný súd Slovenskej republiky prijíma sťažnosť o porušení základných práv sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu v Žiline, sp. zn. 3 T 224/02 zo dňa 21. 11. 2002 a uznesením Krajského súdu v Žiline, sp. zn. 1 To 724/02 zo dňa 15. 01. 2003.

Po konaní vo veci samej sťažovateľ navrhuje, aby Ústavný súd Slovenskej republiky vydal tento nález:

- 1. Základné právo sťažovateľa, a to právo na to, že do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky, bolo uznesením Okresného súdu v Žiline, sp. zn. 3 T 224/02 zo dňa 21. 11. 2002 a uznesením Krajského súdu v Žiline, sp. zn. 1 To 724/02 zo dňa 15. 01. 2003, porušené.*
- 2. Podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona č. 38/1993 Z. z., zákona o organizácii Ústavného súdu SR o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v platnom znení, Ústavný súd prikazuje Okresnému súdu v Žiline, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 3 T 224/02 konal v súlade s Trestným poriadkom.*
- 3. Podľa § 56 ods. 4 zákona č. 38/1993 Z. z., zákona o organizácii Ústavného súdu SR o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v platnom znení, Ústavný súd prikazuje Okresnému súdu v Žiline, aby sťažovateľovi zaplatil primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch vo výške 5.000,- Sk za každý deň trvania väzby, počínajúc dňom vydania rozhodnutia Krajského súdu v Žiline, sp. zn. 1 To 724/02, t. j. odo dňa 15. 01. 2003 až do dňa vydania nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorým bude zrušené rozhodnutie Krajského súdu v Žiline, sp. zn. 1 To 724/02 zo dňa 15. 01. 2003.“*

Podaním doručeným ústavnému súdu 7. marca 2003 sťažovateľ doplnil svoju sťažnosť o uznesenie Okresného úradu vyšetrovania PZ v Žiline ČVS: OÚV 510/20-ZA-2002 z 30. apríla 2002, uznesenie okresného súdu sp. zn. 5 Tp 59/02 z 2. mája 2002,

uznesenie okresného súdu sp. zn. 3 T 224/02 z 21. novembra 2002 a uznesenie krajského súdu sp. zn. 1 To 724/02 z 15. januára 2003.

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh vrátane sťažnosti predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa tohto ustanovenia návrhy, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy, návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Právo na prepustenie z väzby, ktoré vyplýva z čl. 17 ods. 5 ústavy (... na čas ustanovený zákonom ...) počas konania je právom, ktorého úspešné uplatnenie predpokladá, že zanikli skutkové okolnosti, ktoré viedli ku vzatiu do väzby, a nepribudli ani ďalšie skutkové okolnosti, ktoré aj po určitom čase odôvodňujú trvanie väzby, a preto nie je potrebné zabezpečenie osoby obvineného obmedzením jeho osobnej slobody vo väzbe. O zániku týchto dvoch skupín skutkových okolností rozhoduje vždy všeobecný súd podľa zákonom určených kritérií. Základom pre ich uplatnenie je však záver o tom, či prepustením obvineného na slobodu by mohlo byť zmarené alebo sťažené dosiahnutie účelu trestného konania. A to je záver, ktorý je oprávnený a povinný urobiť výlučne všeobecný súd. Ústavný súd je oprávnený a povinný preskúmať, či všeobecný súd rešpektoval možnosť uplatniť právo na prepustenie z väzby, či o každej žiadosti o prepustenie rozhodol a či jeho rozhodnutie vychádzalo zo skutkových dôvodov, ktoré viedli k uvaleniu a trvaniu väzby. Ak všeobecný súd tieto princípy dodržal a dodržiava v priebehu trestného stíhania obvineného, nie je podľa názoru ústavného súdu možné vstupovať do jeho právomoci preskúmaním jeho myšlienkových úvah a hodnotení o existencii alebo neexistencii skutkových okolností odôvodňujúcich obmedzenie osobnej slobody uvalením a ďalším trvaním väzby (porovnaj II. ÚS 76/02).

Takisto platí, že ak všeobecný súd dôjde k záveru, že prepustením obvineného na slobodu by mohlo byť zmarené alebo sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, taký záver nie je preskúmateľný ústavným súdom. Také oprávnenie prislúcha len nadriadenému, funkčne príslušnému súdu, ku ktorému má obvinený neobmedzený prístup prostredníctvom možnosti podať sťažnosť proti každému rozhodnutiu o väzbe, ktoré vyvolal žiadosťou o prepustenie z väzby. Prijatím takýchto záverov však väzobné súdy zásadne nie sú spôsobilé porušiť čl. 17 ods. 5 ústavy, pretože konajú v rámci svojej právomoci a zákonom vymedzených oprávnení.

Vstupovanie ústavného súdu do trvania väzby z iných dôvodov než pre porušenie ústavných princíпов nemá opodstatnenie ani preto, že prepustenie z väzby, a teda skúmanie dôvodov trvania väzby je ústavne prijateľným spôsobom zabezpečené zákonným oprávnením obvineného žiadať o prepustenie z väzby kedykoľvek, najmenej každých

štrnásť dní. Napokon vyšetrovateľ, prokurátor a sudca sú povinní skúmať v každom období trestného stíhania, či dôvody väzby trvajú alebo sa zmenili.

Ústavný súd pripomína aj to, že nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecných súdov, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (II. ÚS 55/98, I. ÚS 13/00).

III.

Ústavný súd z rozhodnutí väzobných súdov zistil, že sťažovateľ bol vzatý do väzby uznesením okresného súdu sp. zn. 5 Tp 59/02 z 2. mája 2002 z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku. Sťažovateľ napadol toto uznesenie sťažnosťou, ktorá bola zamietnutá uznesením krajského súdu sp. zn. 1 Tpo 95/02 z 21. mája 2002. Sťažovateľ podal na okresný súd žiadosť o prepustenie z väzby, ktorý žiadosť sťažovateľa zamietol uznesením sp. zn. 3 T 224/02 z 21. novembra 2002. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú krajský súd uznesením sp. zn. 1 To 724/02 z 15. januára 2003 zamietol. Uvedené uznesenia sťažovateľ napadol sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. februára 2003.

Vychádzajúc z obsahu napadnutých rozhodnutí (uznesení), z konania, ktoré mu predchádzalo, ako aj z argumentácie sťažovateľa ústavný súd dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľa je zjavne neopodstatnená.

Okresný súd konštatoval, že dôvody väzby existujú tak, ako existovali aj v čase vzatia sťažovateľa do väzby, a okrem toho aj keď doposiaľ vykonané dokazovanie zoslabilo niektoré závery v rozhodnutí o vzatí do väzby, je potrebné vykonať ešte ďalšie dôkazy, ktoré sú nevyhnutné na posúdenie toho, či sťažovateľ konal len náhodne a ojedinele a bez

toho, aby tak konal aj v minulosti, alebo tomu tak nie je. Krajský súd sa v uznesení o zamietnutí sťažnosti stotožnil s odôvodnením okresného súdu a doplnil jeho úvahy a závery tak, že výsledky dokazovania zatiaľ nerozptýlili podozrenie o spáchaní trestnej činnosti, a preto je potrebné trvať na väzbe ako zabezpečovacom prostriedku. Krajský súd odmietol vstupovať do hodnotenia vykonaných dôkazov, pretože podľa neho to patrí prvostupňovému súdu a tieto dôkazy sa podstatnejšie nezmenili oproti stavu, keď bol sťažovateľ vzatý do väzby.

Ústavný súd z týchto odôvodnení vyvodil záver, že napadnuté postupy a rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu spĺňajú ústavnoprocenú požiadavku, ktoré sú uvedené pod bodom II tohto uznesenia. Vo vzťahu k väzobným dôvodom podľa § 67 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku rozhodnutia súdu prvého stupňa i nadriadeného súdu vo svojom odôvodnení obsahujú konkrétne skutočnosti, ktoré súdy viedli k odôvodnenej obave, že sťažovateľ by sa mohol zachovať (pri svojom prepustení na slobodu) tak, ako to predpokladá § 67 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku, a tieto dôvody väzby naďalej trvajú, aj keď už uplynula doba jedenástich mesiacov od jeho vzatia do väzby. Navyše, k opodstatnenosti väzby prispieva aj to, že je potrebné ešte vykonať dokazovanie, ktoré by odôvodňovalo záver, že osobu sťažovateľa už nie je potrebné zabezpečovať na účely trestného konania súdneho prostredníctvom väzby.

Ústavný súd vychádzajúc z odôvodnenia sťažnosti pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa skúmal to, či obsahu označeného základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy zodpovedá povinnosť nadriadeného väzobného súdu hodnotiť dôkaznú situáciu, a dospel k názoru, že nadriadený väzobný súd takú povinnosť podľa zákona nemá. V rámci preskúmania konania predchádzajúceho napadnutému uzneseniu, ktorým sa zamietla žiadosť o prepustenie z väzby, nadriadený súd musí preskúmať konanie od začiatku trestného stíhania až do vydania napadnutého rozhodnutia prvostupňového súdu a predovšetkým musí preskúmať, či boli v tomto konaní dodržané ustanovenia Trestného poriadku. Nadriadený súd sa však nezaobrá hodnotením dôkaznej situácie v rámci vyšetrovania, a preto medzi jeho rozhodovaním a možnosťou porušiť obsah namietaného základného práva nie je žiadna príčinná súvislosť.

Na základe uvedených skutočností nemožno namietané postupy a rozhodnutia okresného súdu sp. zn. 3 T 224/02 z 21. novembra 2002 a krajského súdu sp. zn. 1 To 714/02 z 15. januára 2003 označiť vo vzťahu k preskúmaniu a spôsobu odôvodnenia zákonných dôvodov trvania väzby za také, ktorými mohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 5 ústavy.

Preto ústavný súd odmietol sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde) ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. apríla 2003